

Ключевые слова: высшее образование, компетентностная образовательная парадигма, компетентность, иноязычная коммуникативная компетентность, компетентностный подход, будущий учитель иностранных языков, система иноязычной подготовки.

VITCHENKO A. O. Problems of the competence approach and its implementation in the system of foreign language training of the future teacher.

The article is devoted to the problem of the competence approach introduction in the system of foreign language training of the foreign languages teachers. The works of the competence approach developers in higher education are critically analysed, the existing miscalculations and shortcomings in the understanding and practical implementation of the studied educational innovation are pointed out.

The leading positions of the competence approach in organizing the foreign language training of the future teachers are formulated, the general structure and content of foreign language communicative competence are modelled, the necessity of concretization of its components according to the level and degree of higher education is emphasized.

Based on the research, it is proved that the competence approach in foreign language pedagogical education has an innovative character, directs to the communicative-activity model of foreign language teaching, achieving an integrated result in foreign language training - foreign language communicative competence, which determines the readiness of future teachers for interpersonal foreign language communication, establishing an effective process for students to master the means of foreign language communication and the main types of foreign language speech activity. It was found out that the success of acquiring foreign language communicative competence depends on its thoughtful structuring and coordination of semantic components (active and passive vocabulary, knowledge, skills, experience, methods of communication, values, worldviews), algorithmization of foreign language training, selection of appropriate foreign language training technologies.

Keywords: higher education, competence educational paradigm, competence, foreign language communicative competence, competence approach, future foreign language teacher, system of foreign language training.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-150.2021.07>

УДК 378.147:811.111

Гладка І. А., Романюк В. Л., Гончарова Т. В.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ З АВТЕНТИЧНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглянуто особливості автентичних текстів та їх функції; проаналізовано технології роботи з автентичними навчальними матеріалами; аргументовано доцільність та необхідність використання автентичних матеріалів з метою формування інішомовної комунікативної компетенції на практичних заняттях з іноземної мови студентів філологічних спеціальностей.

Варто зауважити, що існує велике різноманіття автентичних матеріалів, але ефективними для навчання можуть бути: художня література, інішомовна преса, радіо- та телепередачі, комп'ютерні програми та електронний обмін даними. Джерелом автентичних матеріалів в Україні можуть слугувати освітні й видавничі організації, а також представники культурних місій англомовних країн, зокрема Британська Рада.

Актуальність використання автентичних текстів на практичних заняттях з іноземної мови полягає у їх функціональності, а саме в орієнтації майбутніх вчителів на реальне застосування їх у роботі в школі вчителями англійської мови, адже тексти дають можливість долучитися до природного мовного середовища та успішно оволодіти іноземною мовою.

Застосування автентичних матеріалів у процесі навчання іноземної мови – основа формування сприятливого підґрунтя для розвитку комунікативних умінь студентів, а також сприяє активізації їх інтересу до вивчення мови та зацікавленості на занятті. Це основний спосіб ознайомлення з цінностями та культурою країни мову якої вивчають, а також формує толерантне ставлення до інших культур, манери поведінки, впливає на широту мислення учня, його бачення світу та усвідомлення власного місця в ньому.

Ключові слова: іноземна мова, автентичні тексти, іншомовне читання, іншомовна комунікативна компетенція, технологія роботи.

На шляху України до Євроінтеграції роль англійської мови в системі особистісних знань та вимушеного он-лайн режиму 20-21 років значно набрала ваги. Студенти усвідомлюють важливість і необхідність володіння англійською мовою та переваги таких знань на ринку праці, а також у повсякденному житті. Окрім того, розвиток технологій та навчальних засобів значно спрощує сприйняття матеріалу, процес запам'ятовування слів, виразів, пошук інформації англійською мовою, надає більше можливостей спілкування з носіями мови яку вивчають.

Актуальність використання автентичних текстів на практичних заняттях з іноземної мови полягає у їх функціональності, а саме в орієнтації майбутніх вчителів на реальне застосування їх у роботі в школі вчителями англійської мови, адже тексти дають можливість долучитися до природного мовного середовища та успішно оволодіти іноземною мовою.

Важливим в процесі формування комунікативної іншомовної компетентності є робота з автентичним матеріалом.

Питанню використання автентичних текстів на уроках іноземної мови присвячено чимало наукових досліджень (М. Брін, Л. Ліер, Г. Ноейр, Moggow, Phillips, Wilkins та ін.). Проблемою формування іншомовної комунікативної компетенції за допомогою використання автентичних матеріалів займалися Г. Верещагін, О. Корчажкіна, Є. Носович, Р. Мільруд, Ю. Прохоров, В. Паращук, В. Редько, С. Роман та ін.

Автентичний матеріал – це текст, опрацювання якого задіює мовленнєві механізми, які реалізують комунікації в звичайних життєвих ситуаціях реального життя [5, с.139]. Такий текст дає можливість студентам використовувати правильні лексичні та граматичні форми і різнопланово відображає культурні, мовні традиції та звичаї країни, мову якої вивчають, знайомить з національними особливостями носіїв мови, стимулює та мотивує студентів до отримання знань без додаткового натиску. Автентичні тексти активізують навчально-розмовну діяльність майбутніх вчителів на практичному занятті, а різноманіття жанрів та інформації формує у них уміння сприймати та опрацьовувати різнопланову інформацію, а згодом передати ці вміння учням, привити любов до навчання та якісно підготуватися до будь-яких іспитів.

Сучасні науковці виділяють декілька засобів роботи з автентичним

матеріалом в залежності від аудиторії, цілей навчання, можливостей студента і викладача [1; 25]. До кожного засобу (твори художньої літератури англійською мовою, автентична преса, радіо- і телепрограми (інтерв'ю), електронний обмін даними (соц. мережі тощо) ми підбирали і підбираємо спеціальні тексти по групам і темам, які означені в програмі і відповідають навчальним цілям.

Розглянемо декілька моментів роботи при читанні автентичних текстів.

У процесі читання постає завдання вдосконалення трьох найбільш поширених видів читання *“receptive skills”*:

– читання з розумінням основного змісту тексту (reading for gist) *“The students do not have to understand every word, but get the gist of the text.”* (Harmer, 2001,67);

– читання з повним розумінням тексту (reading for detail);

– читання з вибірконим вилученням потрібної інформації (reading for specific information). *“Students need to be able to scan for particular bits of information they are searching for”*. (J. Harmer 2001,69).

Як відомо, робота з автентичним текстом проводиться у три етапи: pre-reading (дотекстовий), while-reading (текстовий) and post-reading (післятекстовий) activities.

Мета дотекстового етапу – формування вмінь смислової та мовної антиципації (випередження, здогад), яка забезпечує підготовку до сприймання тексту за рахунок активізації завдань та досвіду студентів. Читанню тексту щоразу передують завдання, спрямоване на формування вміння передбачити його зміст, виходячи із заголовку, першого речення тексту, ключових слів або питання [9,с.4].

Текстовий етап спрямований на виконання комунікативних завдань, розвиток умінь і навичок роботи з текстом, які потрібні для певного виду читання.

Метою післятекстового етапу – є перевірка розуміння прочитаного, розвиток творчих здібностей та критичного мислення студентів, формування вмінь монологічного, діалогічного та групового мовлення на основі автентичного тексту [9, с. 5].

Художня література мовою оригіналу (як проза так і вірші) – скарбниця автентичного матеріалу [7] – є важливою ланкою у вивченні майбутніх вчителів культури, традиції та побуту країни мова якої вивчається. Ю. В. Маркобок наголошує на доцільності використання текстів художньої літератури в супроводі фонограм або відеограм на літературну тематику, які транслюються Бі-Бі-Сі, також рекомендує користуватись адаптованою літературою, яка супроводжується аудіо- та відеодисками, які пропонують такі британські видавництва, як MacMillan, McGraw-Hill, Heinemann. Правильна робота з такими матеріалами активно стимулює когнітивну та емоційну сфери майбутнього вчителя, розвиває його креативність [8, с. 129]. Опрацьовуючи автентичні художні твори із студентами, Ю. В. Маркобок рекомендує студентам виконувати творчі завдання, наприклад: дати пораду герою, написати коротку анотацію, уявити дії героя у змінених умовах тощо [5, с. 139].

Слухання та читання автентичних текстів сприяє розвитку комунікативно-

пізнавальної сфери студента, формує комунікативну та соціокультурну компетенції.

Окремо варто розглянути роботу з поезією. Останнім часом широко розповсюдженою є робота з пісенним матеріалом, що формують фонетичні, лексичні, граматичні навички [8, с. 125]. Власні пісенні та поетичні тексти мають велике культурне навантаження, ознайомлюють студентів з цінностями та особливостями комунікації розповсюдженими в конкретній країні. Ю. В. Маркобок наголошує на емоційності цього засобу роботи, і виокремлює як джерело **об'єктивної інформації** (текст – дзеркало життя й культури народу), **ідейно-художньої інформації** (текст – художній твір), **мовної і лінгвістичної інформації** (текст – репрезентант мовної та мовленнєвої систем) [5, с.139].

На основі пісні Стінга “ *Englishman in New York*” Ю. В. Маркобок показує приклад різноманітних вправ на основі тексту:

1. Ціннісно-культурний напрямок – “*Поміркуйте, про що говорить назва пісні?*”.

2. Лексичний напрямок – “*Що спільного між словами: modesty, propriety, sobriety, gentleness?*”

3. Синтаксичний напрямок – “*Що означають нижче наведені фрази?*” Поясніть їх значення, застосовуючи приклади з життя: “*Be yourself no matter what they say.*”; “*Manners make a man*”; “*At night a candle’s brighter than the sun*”; “*Takes more than combat gear to make a man*”.

4. Індивідуально-особистісний напрямок – “*На вашу думку, чи є викликом суспільству прагнення бути собою в чужій країні? Чи варто це робити?*” [5, с. 139].

В нашій роботі ми виокремили місце пресі, що є важливим джерелом роботи з автентичними текстами. На думку І. Комарова, такі тексти мають бути важливою складовою від усього тексту і варто використовувати в навчанні статті роздуми, описи, інтерв'ю тощо із журналів або газет універсальної тематики [4].

При підборі вправ для формування у майбутніх вчителів навиків аудіювання публіцистичних текстів ми спираємося на систему, яку пропонує М. І. Заболотна. Ця система забезпечує формування мовленнєвих навичок аудіювання і розвиток аудитивних вмінь, тобто поділяється на дві підсистеми з різними групами вправ [3, с. 90]. Важливими для нас є такі критерії, як вправи, що добираються відповідно до характеру конкретного уміння чи навички, необхідність визначення та дотримання чіткої послідовності завдань, розміщення навчального матеріалу та співвідношення його компонентів; системність (згідно наміченого плану) виконання визначених завдань; взаємозв'язок різних видів мовленнєвої діяльності. Постійна робота за такими критеріями дає студентам розуміння, як працювати в школі з учнями та вмільний підбір текстів та завдань нами, з іншого боку, буде для майбутніх вчителів методичним банком, що буде при нагоді в їхній роботі в школі.

При навчанні майбутніх вчителів ми вчимо їх враховувати такі особливості, за М. І. Заболотною, як специфіку аудіювання в роботі з

автентичним публіцистичним матеріалом, жанрову специфіку тексту, спрямованість на подолання труднощів аудіювання, забезпечення формування навичок і розвитку сприймання на слух, розуміння тексту на різних рівнях, поетапність роботи з текстом певної складності [3, с. 92].

Останні десятиріччя преса з друкованих переходить все більше у різноманітні інтернет-видання. Ці джерела є у вільному доступі такі, як BBC News, INDEPENDENT, News in level та інші. Через Інтернет також студенти отримують доступ до радіопередач таких, як “Voice of America”, “World Radio Network” та інші. Що до телепередач, то час від часу ми використовуємо спеціальні телепередачі, що будуть при нагоді майбутнім вчителям для різних вікових груп, які забезпечують найбільш інтегровану демонстрацію мовлення з урахуванням позамовних факторів. Тим не менш, якщо йдеться про автентичний матеріал, більш достовірними будуть відеопрограми або записи новин, пізнавальні та деякі розважальні передачі. Такі тексти дійсно відображають національні особливості носіїв мови, і окрім фонетичних навичок здійснюють соціокультурний розвиток.

Отже, найбільш прогресивним та ефективним засобом навчання лишається Інтернет і розроблено ряд систем спрямованих на розвиток іншомовної комунікативної компетенції. Так, до новітніх засобів навчання відносять інноваційні-комунікаційні технології. Матеріали, що сприяють розвитку комунікації й доступні в мережі Інтернет через бібліотеки, університети, школи тощо та отримання будь-якої інформації від них при участі у телеконференціях найрізноманітнішої тематики, вебінарах, дискусіях тощо, навчанні на інтерактивних курсах іноземних мов, отриманні звукової інформації, через радіо та телевізійні передачі, відвідуванні картинних галерей тощо.

Протягом семестру на практичних заняттях з англійської мови та семінарських заняттях з МВІМ ми використовуємо комп'ютерні засоби, які допоможуть майбутнім вчителям навчитися працювати з різними матеріалами для різного віку і класів:

1. Ігровий курс для дітей **Triple Play English**, що має такі навчальні рівні:
  - для учнів, які не мають попередньої підготовки, і за допомогою комп'ютерної програми швидко засвоюють лексичний та граматичний матеріал у вигляді малюнків, фотографій тощо;
  - для середнього рівня підготовки;
  - для вищого рівня, який розвиває всі набуті на попередніх стадіях навички та вміння в діалогічному мовленні.
2. Інтерактивний курс американського варіанту англійської мови для дорослих **English Platinum**, який має такі розділи:
  - Dialogue (комп'ютерне навчання діалогічного мовлення);
  - Film (демонстрація уривків з фільму “My Fair Lady” із супроводом титрів та коментарів);
  - Grammar (система вправ та граматична довідка);
  - Phonetics (навчання артикуляції та аудіювання з можливістю запису мовлення учнів і порівняння з еталоном);

– Vocabulary (інтерактивний словник на 15000 слів та вправи до них) [6, с. 11].

Використання автентичних матеріалів – це не ціль навчання, а ефективний спосіб формування іншомовної комунікативної компетентності, важливо розуміти, що ефективність застосування такого засобу у великій мірі залежить від особистості, підготовки та педагогічної майстерності вчителя. При використанні автентичних матеріалів варто звернути особливу увагу на відео ресурси, адже вони надають більш об'єктивне уявлення про реальність, візуальне відображення тих чи інших явищ сприяє запам'ятовуванню, покращуються навички аудіювання, студенти мають можливість почути правильну вимову технічних термінів та скорочень, підвищується їхня мотивація [2].

Сьогодні справжньою скарбницею відео матеріалів є YouTube. Тут можна знайти велику кількість відео роликів за різною тематикою, що дає можливість зробити заняття креативними, цікавими і мотивуючими до самостійного опрацювання матеріалу. С. В. Вадаська пропонує в першу чергу підбирати матеріал, який би відображував тему та відповідав рівню мовної підготовки студента, був інформативно наповнений цікавим для аудиторії матеріалом та збуджував бажання обговорювати та висловлювати власну думку. Перевагою YouTube є те, що викладач може знайти матеріал, який стосується специфічних галузей та тематик [2]. З методичної точки зору, майбутні вчителі можуть завантажувати опрацьовані матеріали з методичними розробками та конспектами уроків в свою методичну скарбничку, що в подальшій роботі дасть можливість заощадити час на підготовку до занять.

Підсумовуючи, варто зауважити, що існує велике різноманіття автентичних матеріалів, але ефективними для навчання можуть бути: художня література, іншомовна преса, радіо- та телепередачі, комп'ютерні програми та електронний обмін даними. Джерелом автентичних матеріалів в Україні можуть служити освітні й видавницькі організації, а також представники культурних місій англomовних країн, зокрема Британська Рада [6, с. 12].

Висновок. Застосування автентичних матеріалів у процесі навчання іноземної мови – основа формування сприятливого підґрунтя для розвитку комунікативних умінь студентів, а також сприяє активізації їх інтересу до вивчення мови та зацікавленості на занятті. Це основний спосіб ознайомлення з цінностями та культурою країни мову якої вивчають, а також формує толерантне ставлення до інших культур, манери поведінки, впливає на широту мислення учня, його бачення світу та усвідомлення власного місця в ньому.

Використана література:

1. Бориско Н. Ф., Ишханян Н. Б. Социально-психологические предпосылки формирования лингвосоциокультурной компетенции. *Иноземні мови*. 2001. № 7. С. 53-55.
2. Вадаська С. В. Новітні освітні технології для навчання аудіювання. *Новітні освітні технології: науково-практична конференція*.
3. Заболотна М. І. Система вправ для навчання аудіювання новинних публіцистичних текстів старшокласників в умовах профільного навчання. *Вісник Житомирського державного університету*. Випуск 4 (70). Педагогічні науки. 2013. С. 85-92.
4. Карп'юк О. Д. Англійська мова: підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (9-й рік навчання). Тернопіль: Астон, 2010.

5. Маркобок Ю. В. Використання автеничних матеріалів для формування комунікативної та соціокультурної компетенції старшокласників на уроках англійської. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 1 (45). Ч. I. С. 137-144.
6. Навчальні програми для учнів 10-11 класів. Міністерство освіти і науки України [інтернет ресурс]. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/1-eng-ak.pdf>
7. Наталін В. П. Критерій змістовної автентичності навчального тексту. *Іноземні мови в школі*. 2009. № 2. С. 50-52.
8. Паращук В. Ю. Використання автентичного тексту під час роботи над розмовної темою. *Іноземні мови в школі*. 2003. № 2. С. 61-65.
9. <http://www.dut.edu.ua/ua/news-1>

References:

- [1] Borysko N. F., Yshkhanian N. B. Sotsyalno-psykholohycheskye predposylky formyrovanyia lynchvosotsyokulturnoi kompetentsyy. *Inozemni movy*. 2001. № 7. S. 53-55.
- [2] Vadaska S. V. Novitni osvritni tekhnolohii dlia navchannia audiiuvannia. Novitni osvritni tekhnolohii : naukovo-praktychna konferentsiia.
- [3] Zabolotna M. I. Systema vprav dlia navchannia audiiuvannia novynnykh publitsystychnykh tekstiv starshoklasnykiv v umovakh profilnoho navchannia. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu*. Vypusk 4 (70). Pedahohichni nauky. 2013. S. 85-92.
- [4] Karpiuk O. D. Anhliiska mova : pidruchnyk dlia 10 klasu zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv (9-y rik navchannia). Ternopil : Aston, 2010.
- [5] Markobok Yu. V. Vykorystannia avtenychnykh materialiv dlia formuvannia komunikatyvnoi ta sotsiokulturnoi kompetentsii starshoklasnykiv na urokakh anhliiskoi. *Tavriiskyi visnyk osvity*. 2014. № 1 (45). Ch. I. S. 137-144.
- [6] Navchalni prohramy dlia uchniv 10-11 klasiv. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [internet resurs]. Rezhym dostupu : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/1-eng-ak.pdf>
- [7] Natalyn V. P. Kryterii zmistovnoi avtentychnosti navchalnoho tekstu. *Inozemni movy v shkoli*. 2009. № 2. S. 50-52.
- [8] Parashchuk V. Iu. Vykorystannia avtentychnoho tekstu pid chas roboty nad rozmovnoi temoiu. *Inozemni movy v shkoli*. 2003. № 2. S. 61-65.
- [9] <http://www.dut.edu.ua/ua/news-1>

Гладка І. А., Романюк В. Л., Гончарова Т. В. Современные технологии работы с аутентичными учебными материалами на практических занятиях по английскому языку.

В статье рассмотрены особенности аутентичных текстов и их функции; проанализированы технологии работы с аутентичными учебными материалами; аргументирована целесообразность и необходимость использования аутентичных материалов с целью формирования иноязычной коммуникативной компетенции на практических занятиях по иностранному языку студентов филологических специальностей.

Стоит заметить, что существует большое разнообразие аутентичных материалов, но эффективными для обучения могут быть: художественная литература, иноязычная пресса, радио и телепередачи, компьютерные программы и электронный обмен данными. Источником аутентичных материалов в Украине являются образовательные и издательские организации, а также представители культурных миссий англоязычных стран, в частности Британский Совет.

Актуальность использования аутентичных текстов на практических занятиях по иностранному языку состоит в их функциональности, а именно в ориентации будущих учителей на реальное применение материалов в работе в школе учителями английского языка, ведь тексты дают возможность приобщиться к естественной языковой среде и успешно овладеть иностранным языком.

Применение аутентичных материалов в процессе обучения иностранному языку - основа формирования благоприятной почвы для развития коммуникативных умений студентов, а также способствует активизации их интереса к изучению языка и заинтересованности на

заняттями. Это основной способ ознакомления с ценностями и культурой страны изучаемого языка, а также формирует толерантное отношение к другим культурам, манеры поведения, влияет на широту мышления ученика, его видение мира и осознание собственного места в нем.

Ключевые слова: иностранный язык, аутентичные тексты, иноязычное чтение, иноязычная коммуникативная компетенция, технология работы.

HLADKA IRYNA, ROMANIUK VIKTORIYA, HONCHAROVA TETIANA. Modern technologies for practical work with authentic educational materials in English classes.

The article considers the features of authentic texts and their functions; technologies of work with authentic educational materials are analyzed; the expediency and necessity of using authentic materials in order to form foreign language communicative competence in practical classes in a foreign language for students of philological specialties are argued.

It is worth noting that there is a wide variety of authentic materials, but fiction, foreign language press, radio and television programs, computer programs, and electronic data exchange can be effective for learning. Educational and publishing organizations, as well as representatives of cultural missions of English-speaking countries, in particular the British Council, can serve as a source of authentic materials in Ukraine.

The relevance of using authentic texts in practical foreign language classes lies in their functionality, namely in the orientation of future teachers to their actual use in school by English teachers, because the texts provide an opportunity to join the natural language environment and successfully master a foreign language.

The use of authentic materials in the process of learning a foreign language is the basis for the formation of a favorable basis for the development of students' communication skills, as well as promotes their interest in language learning and interest in the classroom. This is the main way to get acquainted with the values and culture of the country whose language is studied, and also forms a tolerant attitude to other cultures, manners, affects the breadth of thinking of the student, his vision of the world and awareness of his place in it.

Keywords: foreign language, authentic texts, foreign language reading, foreign language communicative competence, work technology.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-150.2021.08>

УДК 378.004

Гладун Т. С.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

У відповідні періоди розвитку освіти зміна педагогічних технологій значно перевершувала тривалість життя людини. Спеціаліст оволодівав своєю професією один раз на все життя. На сьогодні йому доводиться перекваліфіковуватися не один раз. Тому особливого значення набуває формування у магістрантів прагнення до постійної самоосвіти, творчого оволодіння найновішими досягненнями науки і техніки. Для цього необхідно так організувати навчальний процес, щоб він стимулював самоосвіту магістранта, тому що при цьому виробляється система навичок та заходів творчої самостійної роботи.